

de eerste blijdschap van het wederzien zoo verjongd vóór hem stond, had hij die gedachte nog zoo onmogelijk niet gevonden. Hij had geloofd dat zij nog dezelfde was. — Nu had hij gezien hoeveel de tijd in zijn gulle Bettemie had veranderd. — Hij stelde dit bezoek bij de andere decepties, die hem bewezen hadden dat 't ook in Holland niet alles goud was wat er blonk.

En zij?... Haar afscheid klonk koel; de gewone plichtplegingen werden daarbij bijna toonloos door haar uitgesproken; maar nauwelijks had hij zich omgewend of de tranen stonden haar in de oogen. — Ze voelde dat de klove gegraven was, die hen voor de tweede maal, en nu voor goed zou scheiden. — Ze wist dat hij heengegaan was om nooit weder te komen.

Juffrouw Bettemie haalde de trommel uit haren schuilhoek te voorschijn; en hoewel de last nu licht genoeg geworden was, kostte het haar moeite dien naar boven te brengen. Zij zette haar in de brandkast, en na die gesloten te hebben, bleef ze met doffen blik voor zich heen staren en vroeg zich af wat haar in de toekomst stond te doen. Met de koelbloedigste kalmte overwoog ze welke maatregelen ze zou moeten nemen om haar verteringen zoo in te richten dat ze niet eerlang op straat stond; met andere woorden dat ze hier in dit huis, het erfdeel harer ouders, kon blijven — nu nog haar eenige wensch. Haar broer had wel gezegd dat die inkrimping en bezuiniging niet noodig waren, maar wat haar broer zei, daarop viel niet te bouwen; dit had ze helaas ondervonden. Al terstond werd door haar voorgenomen dat ze ééne der meiden, die voor welke ze de minste sympathie had, zou afschaffen, en de andere vragen of ze alleen bij haar wilde blijven. Met de grootste nauwgezetheid ging ze verder alles na: wat ze at, dat in het vervolg niet meer gegeten behoefde te worden zonder dat ze daarom zou sterven; wat ze dronk, wat ze aan haar kleeding besteedde, en wat ze voor haar genoegen of comfort verteerde — dit laatste was zoo gering dat er niets op te bezuinigen viel. Met vaste hand toog zij aan het werk om haar plan te volvoeren. Zuinigheid had ze bij haar ouders betracht en geleerd; wat ze nu aanwendde stelde wat toen was toegepast, verre in de schaduw. 't Was of ze er vermaak in schepte de zaak tot het uiterste te drijven en zich van lieverlede ook het noodigste te ontzeggen — die broer, die haar zoo ongelukkig gemaakt had, mocht nu zien wat daar het gevolg van was. Vrees reikte daarbij der hoofdigheid de hand: als de weinige effecten, die ze over had, eens geen rente meer gaven, als er eens een nieuwe belasting kwam, een noodzakelijke uitgaaf daar ze niet op had gerekend, een ernstige ziekte... Van lieverlede ontakelde ze hare vertrekken; ze had ze immers niet noodig; er waren er te veel in dat groote huis. Ze plakte de schoorsteen dicht en deed ze afbreken, ze sloot de blinden; de tijd bracht langzaam en zeker die veranderingen teweeg, die van Bettemie de Breul de gierige, zonderlinge oude juffrouw maakten, die wij op dien stormachtigen Novemberavond aantreffen. De menschen veroordeelden haar en lieten haar alleen: welk een contrast vormde zij met haren broer: zij, te